

European
Commission

Vzdělávání a odborná příprava 2020

Hlavní zjištění

pracovních skupin ET 2020 za období 2016–2017

Předmluva

Nejlepších výsledků se dosahuje učením se jeden od druhého a spolupracujeme-li, dokážeme více. Pracovní skupiny, které se podílejí na provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy („ET 2020“), nejenže nabízejí fórum pro diskusi a výměnu osvědčených postupů mezi odborníky na vzdělávání z celé Evropy, ale také navrhují myšlenky, jež se přímo zapracovávají do evropské vzdělávací politiky. Ve zkratce se jedná o uvádění inovací v oblasti vzdělávání do praxe. Pracovní skupiny ET 2020 poskytují daleko víc než jen zpětnou vazbu a dialog, ať už to bylo při prvních diskusích o nástroji sebehodnocení SELFIE, který školám pomáhá při zavádění digitálních technologií, nebo v případě Evropského prostoru vzdělávání se širokou působností, jehož cílem je zajistit vysoce kvalitní a inkluzivní vzdělávání pro všechny: tyto pracovní skupiny v Evropě formují politiku, ovlivňují změny a pomáhají vytvářet spravedlivé vzdělávací systémy.

V letech 2016–2017 došlo v oblasti vzdělávání ke vzniku odborných poznatků, tematické rozmanitosti i výstupů v ohromném rozsahu. Šest pracovních skupin, jež sestávají z více než čtyř set odborníků z 28 členských států EU i dalších zúčastněných zemí, zúčastněných stran a mezinárodních organizací, společně vyzdvihlo příležitosti i úkoly, které čekají na vzdělávací systémy, vyučující i účastníky vzdělávání.

Současný pracovní cyklus (červenec 2018 až červen 2020) je posledním pracovním cyklem rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020). Při plánování je často žádoucí se podívat také nazpět. Tematické zaměření pracovních skupin se proměnilo, aby lépe odpovídalo společenským výzvám současné doby, jako je digitální transformace, polarizace politiky, sílení extremismu a rostoucí význam celoživotního učení.

Doufám, že vás činnosti a osvědčené postupy, jež byly v letech 2016–2017 sdíleny, inspirují, a věřím, že se o pracovní skupiny ET 2020 budete intenzivně zajímat i v příštích letech.

Tibor Navracsics

Evropský komisař pro vzdělávání, kulturu, mládež a sport

leden 2019

Obsah

PRACOVNÍ SKUPINA PRO ŠKOLY	5
PRACOVNÍ SKUPINA PRO MODERNIZACI VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	8
PRACOVNÍ SKUPINA PRO ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A PŘÍPRAVU: UČITELÉ A ŠKOLITELÉ V OBORU UČENÍ SE PRACÍ A UČŇOVSKÉ PŘÍPRAVY	11
PRACOVNÍ SKUPINA PRO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	13
PRACOVNÍ SKUPINA PRO DIGITÁLNÍ DOVEDNOSTI A KOMPETENCE	16
PRACOVNÍ SKUPINA PRO PROSAZOVÁNÍ OBČANSTVÍ A SPOLEČNÝCH HODNOT SVOBODY, TOLERANCE A NEDISKRIMINACE V PROCESU VZDĚLÁVÁNÍ.....	19

Zjištění předložená v tomto dokumentu vypracovala Komise ve spolupráci s členy pracovních skupin. Tato sdělení nemusí nutně odrážet postoje Komise nebo členských států, ale mají shrnout hlavní závěry neformálních prací, jež skupiny vykonaly. Tento dokument poskytuje o těchto výstupech více informací. Je určen tvůrcům politik a všem, kteří se zajímají o evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

Více informací o výsledcích pracovních skupin lze nalézt na adrese:

http://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-working-groups_en

Pracovní skupiny pro ET 2020, do nichž je zapojeno více než 400 odborníků ze správních orgánů členských států a dalších zúčastněných stran, představují jeden z hlavních nástrojů ze **souboru nástrojů** strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy („**ET 2020**“). Prostřednictvím **vzájemného učení a určování osvědčených postupů** poskytují **Evropské komisi poradenství a odborné znalosti** při přípravě legislativních návrhů a politických iniciativ a pomáhají členským státům při řešení hlavních problémů jejich systémů vzdělávání a odborné přípravy a rovněž při dosahování společných priorit dohodnutých na evropské úrovni. V letech 2016 a 2017 existovalo **šest pracovních skupin ET 2020**.

Pracovní skupina pro školy se zabývala obsáhlým tématem, kterým jsou školy jako učící se organizace začleněné do integrovaného učícího se systému. Vypracovala nový soubor hlavních zásad a příkladů současných politik, jehož účelem je prozkoumat kapacitu pro udržitelné systémové změny zejména v těchto oblastech: zajišťování kvality, kontinuita a přechody v rozvoji účastníků vzdělávání, učitelé a vedoucí pracovníci škol a sítě ve školním vzdělávání.

Pracovní skupina pro modernizaci vysokoškolského vzdělávání navázala na priority stanovené v „[plánu modernizace](#)“¹ z roku 2011 a v „[obnoveném programu v oblasti vysokoškolského vzdělávání](#)“ z roku 2017.² Ve velké části své práce se soustředila na spravedlnost, kvalitu a relevanci výuky a učení; regionální rozvoj a inovace; jakož i financování, správu a kulturu kvality. Ke dvěma výstupům její práce patří internetový „přehled politik v oblasti vysokoškolského vzdělávání“ a politické závěry, k nimž dospěla v rámci činností vzájemného učení.

Pracovní skupina pro odborné vzdělávání a přípravu vypracovala dvanáct pokynů pro politiky týkající se těchto čtyřech témat: i) stanovení úkolů a povinností učitelů a školitelů v systémech odborného vzdělávání a přípravy; ii) podpora profesního rozvoje učitelů a školitelů; iii) příprava učitelů a školitelů na klíčové výzvy a iv) posílení spolupráce na podporu práce učitelů a školitelů.

Pracovní skupina rovněž vytvořila animované video a grafický informační materiál k propagaci své práce.

Pracovní skupina pro vzdělávání dospělých za využití činností vzájemného učení formulovala klíčová sdělení a politická doporučení, jejichž účelem je rozvinout u dospělých základní a středně pokročilé dovednosti. Pracovní skupina dále sestavila přehled vnitrostátních politik týkajících se vzdělávání dospělých na pracovišti, v němž jsou uvedeny porovnatelné celostátní údaje a zajímavé politické přístupy jednotlivých zemí.

Pracovní skupina pro digitální dovednosti a kompetence se ve velké části své práce věnovala digitální pedagogice, celostátnímu přístupu k digitalizaci v oblasti vzdělávání a k odborné přípravě učitelů na digitální vzdělávání a rovněž digitálním kompetencím učitelů. V rámci svých činností se také podílela na přípravě nástroje SELFIE, akčního plánu digitálního vzdělávání a konference s názvem „Vzdělávání ke kreativitě: od digitálních konzumentů k digitálním tvůrcům“, kterou uspořádalo

¹ Modernizace vysokoškolského vzdělávání v EU – KOM(2011) 567.

² Sdělení o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání – COM(2017) 247.

bulharské předsednictví Rady Evropské unie.

Pracovní skupina pro prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání se zaměřila na čtyři témata pařížského prohlášení z roku 2015 (tj. kritické myšlení a mediální gramotnost, sociální a občanské kompetence, vzdělávání znevýhodněných účastníků vzdělávání a mezikulturní dialog). Podílela se na vzniku online přehledu osvědčených postupů vzdělávání a odborné přípravy a formulace prvků politického rámce a její odborné poznatky byly přímo zapracovány do doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce z roku 2018.

PRACOVNÍ SKUPINA PRO ŠKOLY

Úkolem této pracovní skupiny je pomáhat zemím při zlepšování vzdělávání ve školách prosazováním tvorby politik prostřednictvím vzájemného učení a sdílení osvědčených postupů.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- **řízení školního vzdělávání** a způsoby, jak lze v systémech řešit závažné otázky kvality a spravedlnosti ve snaze zajistit lepší výsledky učení všech mladých lidí,
- prosazování konceptu **škol jako učících se organizací uvnitř integrovaného učícího se systému školního vzdělávání**, který je založen na myšlence, že tvůrci politik a ostatní zúčastněné strany mohou na plnění společných cílů lépe pracovat společně a dosáhnout pozitivních změn na základě faktů, úvah, sdílené praxe a zajištěním vkladu pro politické reformy.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- nový soubor hlavních zásad a příkladů současných politik, jehož účelem je prozkoumat prostor pro udržitelné systémové změny zejména v těchto oblastech: **zajišťování kvality; kontinuita a přechody v rozvoji účastníků vzdělávání; učitelé a vedoucí pracovníci škol; a sítě** ve školním vzdělávání.

Konkrétně

Podpora vyšší kvality prostřednictvím udržitelných inovací a inkluze

V roce 2017 evropští ministři školství zdůraznili potřebu zavést moderní přístupy k výuce, učení a řízení systémů školního vzdělávání, které by školám pomohly reagovat na měnící se vzdělávací potřeby účastníků vzdělávání, společnosti a trhu práce. Pracovní skupina ET 2020 pro školy (2016–2018) získala mandát k tomu, aby vypracovala návrhy a sdílela politiky a postupy zemí EU, jež jim usnadní řešení problémů školního vzdělávání podporou vyšší kvality založenou na udržitelných inovacích a inkluzi.

Pracovní skupina má pomoci členským státům při zvyšování kapacity školního vzdělávání pro systémové a udržitelné změny. Formuluje vizi systémů školního vzdělávání, která může přispět k definici společných hodnot v rámci Evropského prostoru vzdělávání. Základem této práce byl proces vzájemného učení, díky němuž je relevantní pro všechny země a přizpůsobitelná všem vzdělávacím systémům, přičemž je brán zřetel na rozmanitost a velkou komplexnost těchto systémů.

Práce se zaměřovala na čtyři klíčové oblasti řízení (popsané v tematických zprávách, jež jsou uvedeny na následující straně) a její náplní bylo stanovit hlavní zásady tvorby politik v návaznosti na nejnovější výzkum a proměňující se prostředí školního vzdělávání. Tyto

zásady jsou ilustrovány konkrétními příklady z jednotlivých zemí, jejichž účelem je kriticky zhodnotit, jak byly různé přístupy zavedeny do praxe a s jakými výsledky.

Hlavní myšlenky jsou shrnuty v závěrečné zprávě **Evropské návrhy, jak zlepšit kvalitu učení: řízení systémů školního vzdělávání**, která obsahuje popis obsáhlého přístupu k řízení, o nějž by se v systémech školního vzdělávání mělo usilovat. Dále je v ní rozvinut koncept *škol jako učících se organizací* uvnitř *integrovaného učícího se systému školního vzdělávání*. Toto pojetí řízení a s ním spojené problémy a příležitosti jsou shrnuty v následujících bodech, které by tvůrci politik měli zohledňovat.

Klíčová politická sdělení

- **Jasná vize kvality** ve vzdělávání i se **společnými hodnotami**, pokud jde o školy, učitele a rozvoj účastníků vzdělávání,
- přístup k rozhodování orientovaný na účastníky vzdělávání, který povede k vytvoření **hodnotného učebního procesu a prostředí**, jež přispějí ke komplexnímu rozvoji dítěte,
- rozhodovací procesy, které jsou **založeny na spolupráci**, stejně jako na důvěře a podporovaném dialogu řady zúčastněných stran na všech úrovních systému, s nimiž se tyto **ztotožní a které posilují smysl pro povinnost a odpovědnost**,
- rozvoj škol jako **učících se organizací**, jež podporují účinné rozhodování a vytvářejí prostředí pro bádání a **nepřetržitý rozvoj** na místní úrovni,
- politiky, které podporují vysoce **kompetentní a důvěryhodné odborné obce**, přičemž uznávají učitele a vedoucí pracovníky škol jako hlavní hybatele změn, prosazují společné vedení, spolupráci a inovace a zajišťují investice do budování kapacit v zájmu jejich dalšího rozvoje, aby se zajistila vysoce **kvalitní výuka a učení**,
- získávání a využívání různých **druhů údajů** v různých částech systému, což může napomoci lepšímu zjišťování silných stránek a oblastí vyžadujících zlepšení,
- tvorba **vhodně načasovaných** politik na podporu udržitelných a pokračujících změn, tj. politik, které přímo reagují na měnící se potřeby v celém systému, pro které existují přiměřeně dlouhé, speciální prováděcí postupy a které jsou soudržné s ostatními současnými politikami.

Závěrečná zpráva rovněž obsahuje čtyři tematické zprávy o těchto oblastech:

1. **zajišťování kvality při rozvoji škol:** způsoby, jak zlepšit souhru vnějších i vnitřních mechanismů škol (tj. nástrojů a postupů);
2. **kontinuita a přechody v rozvoji účastníků vzdělávání:** způsoby, jak zajistit dostatečnou flexibilitu vzdělávacích drah a podmínky pro poskytování náležitého poradenství a podpory;
3. **učitelé a vedoucí pracovníci škol ve školách jako učících se organizacích:** politiky, jež prosazují a podporují spolupráci a autonomii učitelů i rozdělení jejich úloh ve vedení v rámci oborových vzdělávacích společenství;

4. sítě na podporu učení a rozvoje napříč systémy školního vzdělávání: lepší pochopení účelu a povahy sítí na podporu inovací a provádění a dále zapojení zúčastněných stran z různých úrovní.

Doplňkové zdroje

Celý soubor výstupů včetně krátkého videa je dostupný na adrese:

<https://www.schooleducationgateway.eu/cz/pub/resources/governance-of-school-edu.htm>

PRACOVNÍ SKUPINA PRO MODERNIZACI VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Úkolem této pracovní skupiny je navázat na priority stanovené v „[plánu modernizace](#)“³ z roku 2011 a v „[obnoveném programu v oblasti vysokoškolského vzdělávání](#)“ z roku 2017 a přezkoumat je.⁴ Témata, jimiž se pracovní skupina zabývá, odpovídají jejímu původnímu mandátu. Výsledky činnosti pracovní skupiny a jejích předchůdců dosažené od roku 2012 byly použity ve sdělení o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání a v [doporučení Rady o sledování uplatnění absolventů](#)⁵.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- spravedlnost, kvalita a relevance výuky a učení,
- regionální rozvoj a inovace,
- financování, správa a kultura kvality.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- internetový „přehled politik v oblasti vysokoškolského vzdělávání“, zaměřený na pokrok týkající se vnitrostátních systémů vysokoškolského vzdělávání,
- politické závěry, k nimž dospěla v rámci činností vzájemného učení.

Konkrétně

Spravedlnost, kvalita a relevance učení a výuky

V souvislosti s rychlými změnami, jimiž prochází společnost a svět práce, se pracovní skupina zaměřovala na spravedlnost, kvalitu a relevanci vysokoškolského vzdělávání, včetně učení a výuky i souborů dovedností, jež studenti potřebují. Na základě své předchozí práce v oblasti přístupu ke vzdělávání a jeho dokončování zkoumala řadu aspektů výuky a učení.

Pracovní skupina vyzdvihla, že se systémy vysokoškolského vzdělávání musejí přizpůsobit novým skutečnostem a musejí podporovat země a jejich vysokoškolské instituce v tom, aby studenty připravovaly na měnící se trh práce a aktivní občanství uvnitř rozmanitější, mobilnější, digitálnější a globálnější společnosti, v níž panuje velká poptávka po absolventech s profilem dovedností ve tvaru písmene T (tzv. „T-shaped skills“), kteří disponují rozsáhlými znalostmi daného oboru i průřezovými dovednostmi.

Klíčová politická sdělení

– Systémy vysokoškolského vzdělávání musejí zajistit, aby složení studentů, kteří zahájí, absolvují a úspěšně dokončí vysokoškolské studium, odráželo rozmanitost a sociální skladbu celého obyvatelstva, a to včetně nově příchozích migrantů. To zdůrazňuje potřebu spolupracovat napříč celým vzdělávacím systémem, jakož i s vnějšími zúčastněnými subjekty.

³ Modernizace vysokoškolského vzdělávání v EU – KOM(2011) 567.

⁴ Sdělení o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání – COM(2017) 247.

⁵ Doporučení Rady o sledování uplatnění absolventů – COM(2017) 249.

- Politiky přijímání ke studiu musejí poskytovat příležitosti účastníkům vzdělávání z různých prostředí. Orgány mohou vysokoškolským institucím pomoci zavést rovné podmínky přístupu (způsoby, alternativní přístupové cesty a místní partnerství) přípravou strategií, pobídkami, sledováním pokroku a posuzováním dopadů.
- Podpora ve studijních, sociálních a finančních otázkách ve spojení se sledováním pokroku studentů a včasnými podpůrnými zásahy je zásadní pro zvýšení míry dokončování vysokoškolského studia.
- Úspěšné strategie se zaměřují na učení orientované na studenty a na zlepšení zkušeností získaných při studiu a výsledků učení propojením vysokoškolského vzdělávání se světem mimo vysokou školu, což vede k výchově angažovaných občanů.
- Hlavními cestami ke zkvalitnění učení a výuky je umožnit učitelům, aby si rozvíjeli pedagogické dovednosti po celou dobu profesní činnosti, a uvést prestiž výzkumu a výuky na rovnocennou úroveň. K tomu, aby mohla být uznávána a odměňována kvalitní výuka, je zapotřebí reformy v oblasti pracovního vytížení a rozvržení času, systémů odměňování a formálního uznávání významu výuky.

Regionální rozvoj a inovace

V souvislosti s rostoucími požadavky na to, aby vysokoškolské instituce poháněly socioekonomický rozvoj a prokazovaly svou celkovou hodnotu a přínos pro ekonomiku a společnost, zkoumala pracovní skupina, jakou formu může mít úloha institucí, již plní v oblasti rozvoje a inovací, na různých úrovních v závislosti na místních či vnitrostátních podmínkách, politických rámcích a institucionálních možnostech a vedení. Orgány mohou za využití inteligentní specializace a dalších vhodných strategií a zdrojů financování vést vysokoškolské instituce a zúčastněné strany k tomu, aby určovaly společné priority a spolupracovaly na jejich naplňování tak, že budou zajišťovat soulad mezi regionálním rozvojem a inovacemi a poskytováním vzdělávání a reagovat tak na potřeby a příležitosti ve svých regionech.

Klíčová politická sdělení

- Aby se zajistila celosvětová konkurenceschopnost vysokoškolských institucí a příslušných regionů, je třeba podporovat inovace na místní a regionální úrovni prostřednictvím spolupráce vysokoškolských institucí, veřejných orgánů, místních podniků a občanské společnosti.
- Orgány mohou u vysokoškolských institucí zvýšit dlouhodobou angažovanost a ztotožnění se s problematikou rozvoje regionu tím, že budou podporovat zapojení těchto institucí do přípravy a provádění regionálních a městských strategií za využití různých nástrojů, jako například dohod o výkonu.
- Pokud jde o systémový přístup, může se vytvořením celkové vize a strategie ve vztahu k úloze vysokoškolských institucí v oblasti regionálního rozvoje a inovací zajistit soudržnost ve všech vnitrostátních vládních resortech (vzdělávání, regionální rozvoj a inovace, průmysl, regionální rozvoj), a to konkrétně koordinací priorit, zdrojů a strategií v této oblasti.
- Mobilita mezi vysokoškolskými institucemi a zaměstnavateli (veřejné i soukromé subjekty, občanská společnost) představuje účinný nástroj výměny znalostí a inovací s průmyslem a dalšími organizacemi a mohou se do ní zapojit lidé na všech úrovních. Průmyslová sdružení a obchodní komory mohou pomoci formulovat potřeby malých a středních podniků, které mají dominantní postavení ve většině regionálních ekonomik.
- Pokud se města či regiony využijí jako výukový prostor, jenž studentům poskytne možnost zapojit se do komunity a učit se prací, může to usnadnit rozvoj občanských a dalších dovedností vyžadovaných v 21. století, začlenění studentů do místní komunity,

řešení skutečných problémů komunity i zjišťování a uznávání zapojení studentů v komunitě ze strany instituce.

Udržitelné investice do vysokoškolského vzdělávání a správa a kultura kvality ve vysokoškolském vzdělávání

V souladu s obnoveným programem EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání zkoumala pracovní skupina pokrok dosažený ve vysokoškolském vzdělávání v kultuře kvality a uznala, že je třeba odstranit rozdíly ve čtyřech oblastech: rozdíly a nesoulad mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich, rozdíly v možnostech přístupu k vysokoškolskému vzdělávání a jeho dokončení, rozdíly mezi regiony na poli inovací a rozvoje a rozdíly ve financování a správě vysokoškolských institucí. Pracovní skupina došla k závěru, že orgány odpovědné za vysokoškolské vzdělávání a vysokoškolské instituce musejí zlepšovat kulturu kvality nad rámec formalizovaných opatření k zajištění kvality a posuzovat účinnost politik, k nimž patří pobídky, financování, regulace a další politiky, na vnitrostátní i institucionální úrovni.

Klíčová politická sdělení

- I když za zvyšování kvality a kulturu kvality nesou odpovědnost vysokoškolské instituce a vysokoškolská obec, mohou orgány zlepšovat kulturu kvality za použití nástrojů, jako jsou dohody o výkonu či financování založené na výkonu. Zeštíhlená, vhodně připravená opatření k zajištění kvality mohou vedle financování a správy sehrát v reformách vysokoškolského vzdělávání úlohu důležitých faktorů, jež tyto reformy umožní.
- Orgány mohou motivovat instituce k zavedení strategického přístupu ke kultuře kvality tím, že budou podporovat národní fórum pro nepřetržitý dialog vlády, vysokoškolských institucí a zúčastněných stran.
- Na zkušenostech všech institucí je jasně vidět potřeba nastolit rovnováhu mezi odpovědností a institucionální autonomií, a to omezením povinnosti předkládat zprávy na nezbytné minimum, využíváním ujednání o předkládání zpráv, která zohlední vyvíjející se potřeby institucí, a založením monitorování i na jiných ukazatelích než jen na těch, které mají ze své podstaty jen zpětnou výpovědní hodnotu a měří spíše dosavadní výkonnost než potenciál instituce.

Doplňkové zdroje

[Nový prostor vysokoškolského vzdělávání](#)

[Doporučení Rady o sledování uplatnění absolventů](#)

PRACOVNÍ SKUPINA PRO ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A PŘÍPRAVU: UČITELÉ A ŠKOLITELÉ V OBORU UČENÍ SE PRACÍ A UČŇOVSKÉ PŘÍPRAVY

Úkolem této pracovní skupiny je poskytnout politické pokyny a pomáhat tak tvůrcům politik a zúčastněným stranám při tvorbě politik a postupů, které učitelům a školitelům umožní naplno rozvinout své možnosti a přispět ke zlepšení učňovské přípravy a učení se prací.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- stanovení úkolů a povinností učitelů a školitelů v systémech odborného vzdělávání a přípravy,
- podpora profesního rozvoje učitelů a školitelů,
- příprava učitelů a školitelů na klíčové výzvy,
- posílení spolupráce na podporu práce učitelů a školitelů.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- online dokument, jenž obsahuje dvanáct pokynů pro politiku rozdělených do čtyř klastrů zaměřených na způsoby podpory učitelů a školitelů, kteří působí v oblasti učení se prací (tištěná a elektronická verze),
- animované video k propagaci práce, již pracovní skupina vykonala na poli odborného vzdělávání a přípravy,
- grafický informační materiál, jenž byl přeložen do všech jazyků (tištěná a elektronická verze).

Konkrétně

Učení se prací a trvalý profesní rozvoj

Souvislosti ve vztahu k významu učení se prací a trvalého profesního rozvoje byly v roce 2015 odsouhlaseny evropskými ministry školství v „závěrech z Rigy“ o odborném vzdělávání a přípravě. V závěrech jsou kromě toho uvedeny „střednědobé cíle“ (tj. na období 2015–2020), z nichž se k zaměření této pracovní skupiny výrazně vztahují dva:

„Za účelem rozvoje odborných dovedností a kvalifikací, které jsou vysoce kvalitní a požadované na trhu práce, na základě přístupu vycházejícího z výsledků učení:

1. podporovat učení se prací ve všech jeho podobách se zvláštní pozorností věnovanou učňovské přípravě, a to prostřednictvím zapojení sociálních partnerů, podniků, komor a poskytovatelů odborného vzdělávání a přípravy a rovněž prostřednictvím podpory inovací a podnikání.

Na podporu úspěšného provádění reforem a ke zvýšení celkové kvality a účinnosti odborného vzdělávání a přípravy:

2. zavádět systematické přístupy k počátečnímu i dalšímu profesnímu rozvoji učitelů, školitelů a mentorů působících v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, a to jak ve školách, tak i na pracovišti, a vytvářet příležitosti k takovému profesnímu rozvoji.“

Všeobecným cílem je v souladu s programem modernizace uvedeným v nové agendě dovedností pro Evropu zajistit, aby tito učitelé a školitelé mohli přispět k tomu, že si účastníci vzdělávání osvojí dovednosti a přístupy potřebné v zaměstnání.

Výsledný dokument, jež pracovní skupina v letech 2016 až 2018 vypracovala, se opírá o práci předchozí pracovní skupiny ET 2020 pro odborné vzdělávání a přípravu (2014–2016), která stanovila 20 hlavních zásad vysoce efektivní učňovské přípravy a učení se prací. Současná skupina tyto hlavní zásady přezkoumala z pohledu učitelů a školitelů.

Klíčová politická sdělení

- **Stanovení úkolů a povinností** učitelů a školitelů v systémech odborného vzdělávání a přípravy a potřeba jasně vymezit úkoly učitelů a školitelů i to, jak mají být jejich úkoly začleněny do regulačních rámců,
- **podpora profesního rozvoje** učitelů a školitelů a zdůraznění významu tvorby pobídek, jež zajistí investice do tohoto profesního rozvoje, při zohlednění faktu, že s každým úkolem jsou spojeny odlišné potřeby,
- **příprava učitelů a školitelů** na klíčové výzvy a posouzení toho, jak lze učitelům a školitelům pomoci při plnění všech úkolů, jež plní nad rámec výuky a odborné přípravy (tj. úkolů spojených s učebními plány, posuzováním výsledků učení, inovacemi, digitalizací, podporou znevýhodněných účastníků vzdělávání a pomocí učňům při hledání dalších příležitostí),
- **posílení spolupráce** na podporu práce učitelů a školitelů, přičemž by se měla zohlednit skutečnost, že spolupráce probíhá napříč všemi úrovněmi systémů odborného vzdělávání a přípravy prostřednictvím čerpání dostupných odborných znalostí a zdrojů.

Doplňkové zdroje

[„Teachers and Trainers Matter. How to support them in high-performance apprenticeships and work-based learning“ \(„Učitelé a školitelé jsou důležití. Cesty, jak je podpořit při realizaci vysoce efektivní učňovské přípravy a učení se prací“\)](#)

PRACOVNÍ SKUPINA PRO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Úkolem této pracovní skupiny je vypracovat politické pokyny v oblasti vzdělávání dospělých, aby si všichni dospělí mohli osvojit lepší a relevantnější dovednosti.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- **dospělí s nízkou úrovní základních dovedností** – patří sem například pracovníci, kteří jsou vysoce kvalifikovaní ve své profesi, avšak nedosahují dostatečné úrovně gramotnosti, matematické gramotnosti či digitálních dovedností, a proto mají omezenou možnost účastnit se vzdělávání na pracovišti nebo mimo něj,
- **dospělí se středně pokročilými dovednostmi** – řadí se sem dospělí, kteří si potřebují zlepšit dovednosti, aby v moderním pracovním životě splnili požadavky vyplývající z měnících se profilů zaměstnání, například osoby s malými digitálními dovednostmi či organizačními schopnostmi, které jim brání v profesním postupu a dosažení vyššího příjmu.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- **přehled vnitrostátních politik týkajících se vzdělávání dospělých na pracovišti**, v němž jsou uvedeny porovnatelné celostátní údaje o vzdělávání dospělých na pracovišti a zajímavé politické přístupy jednotlivých zemí. Jsou v něm rovněž přiblíženy politické souvislosti, co se týče dostupnosti informací; politické rámce; jakož i institucionální rámce a jednotlivé politiky a programy,
- **zprávy o třech činnostech vzájemného učení**, jejichž cílem bylo srovnat politiky týkající se získávání základních dovedností (gramotnost, matematická gramotnost, digitální dovednosti) na pracovišti v řadě zemí a identifikovat rozdíly mezi nimi, dále srovnat politiky týkající se toho, jak dospělí získávají středně pokročilé dovednosti na pracovišti, a identifikovat rozdíly mezi nimi a konečně srovnat politiky, jimiž se má zajistit, že vzděláváním na pracovišti jsou zprostředkovávány dovednosti vyžadované u zaměstnavatelů a zaměstnanců, a identifikovat rozdíly mezi nimi,
- **závěrečná zpráva pracovní skupiny**, v níž jsou uvedeny osvědčené politické postupy z celé Evropy, které mají motivovat zúčastněné strany k tomu, aby také podporovaly vzdělávání na pracovišti v průběhu celé kariéry.

Konkrétně

Budoucnost práce a správné dovednosti

„Jelikož dochází k rychlým posunům, pokud jde o druhy dovedností vyžadovaných na trhu práce, budou se jednotliví pracovníci, pokud chtějí dosáhnout naplňujícího a uspokojivého pracovního uplatnění, muset zapojit do procesu celoživotního učení.“⁶

⁶ World Economic Forum "Insight Report: Towards a Reskilling Revolution. A Future of Jobs for All", 2018 („Vysvětlující zpráva: cesta k rekvalifikační revoluci. V budoucnu se najde zaměstnání pro každého“, Světové ekonomické fórum, 2018).

V dnešním světě, který prochází rychlými změnami, musí mít každá země jistotu, že její **pracovní síla disponuje těmi správnými dovednostmi, které vyžaduje trh práce**; každý zaměstnavatel musí mít jistotu, že jeho zaměstnanci mají ten správný soubor dovedností k udržení konkurenceschopnosti; a každý dospělý musí své dovednosti neustále aktualizovat a rozšiřovat, aby zůstal zaměstnatelný a mohl se plně podílet na chodu společnosti.

Vzdělávání dospělých na pracovišti může být v tomto směru významným přínosem, protože toto vzdělávání:

1. je pro dospělé dostupným a atraktivním způsobem, jak si zachovat a aktualizovat znalosti a dovednosti, které potřebují pro život, v práci i doma;
2. je pro zaměstnavatele účinným a účelným způsobem, jak zajistit, aby soubor dovedností jeho zaměstnanců zůstal aktuální, jak zaměstnance motivovat a udržet, jakož i zlepšit konkurenceschopnost;
3. je pro členské státy hospodárným a cíleným způsobem, jak zvýšit produktivitu, podpořit inovace a modernizaci, zachovat si úroveň konkurenceschopnosti a zaměstnanosti a zvýšit celkovou úroveň dovedností;
4. podporuje sociální a ekonomickou (re)integraci zranitelných skupin, inkluzi, sociální soudržnost a rovnost;
5. vychází vstříc potřebám jednotlivců, zaměstnavatelů i společnosti, pokud jde o větší adaptabilitu v oblasti přípravy na budoucí potřeby dovedností a zmírňování nedostatku dovedností, které budou dle prognóz zapotřebí;
6. zlepšuje celoživotní zaměstnatelnost dospělých.

Jak podporovat vzdělávání dospělých na pracovišti?

Vzdělávání na pracovišti může být pro všechny dospělé **alternativní cestou k získání vyšší úrovně dovedností, které budou relevantnější, lépe je vybaví** pro řešení nových úkolů spojených s masivními trendy, jako je automatizace, digitalizace či globalizace. Dospělí stráví velkou část svého času na pracovišti, které je proto důležitým prostředím pro jejich vzdělávání; je místem k rozvíjení nejen dovedností spojených s prací, ale také základních a průřezových kompetencí, které zvýší odolnost lidí vůči změnám v jejich profesním i soukromém životě.

Na podporu a rozvoj vzdělávání dospělých na pracovišti neexistuje žádný univerzální recept. Upravují ji různé druhy politik s různými cíli. Souvislosti v každé zemi jsou přitom různé: jak jsou mezi poskytovatele vzdělávání, zaměstnavatele a zaměstnance rozděleny jednotlivé úkoly nebo kdo vzdělávání dospělých na pracovišti financuje. Země mají navíc různé potřeby: je zapotřebí zvyšování kvalifikací neformálním vzděláváním, nebo vzdělávání vedoucího k formální kvalifikaci? Existují konkrétní cílové skupiny vyžadující konkrétní dovednosti? Nebo je na pracovišti potřeba obecně dostupného vzdělávání?

Vzhledem k těmto rozdílům existují také různé cesty ke zvyšování úrovně dovedností prostřednictvím vzdělávání, neboť mohou vést přes zaměstnavatele, poskytovatele odborné přípravy či přímo přes zaměstnance (účastníky vzdělávání) nebo přes nepřímé přístupové instance (např. sociální služby, poradenské služby atd.). Každá z těchto cest vyžaduje jedinečnou kombinaci politických nástrojů, které mohou zahrnovat jak „donucovací“ prostředky (jako jsou povinnosti vyplývající z právních předpisů), tak „pobídky“ (např. dotace). Další politické nástroje mohou spočívat v „měkkých“ opatřeních, jako jsou komunikační strategie a marketing, nebo v konkrétních opatřeních

direktivnějšího rázu, jako jsou mechanismy zajišťování kvality poskytovatelů odborné přípravy. Kombinace politických opatření z velké míry závisí na vnitrostátních souvislostech, způsobu rozdělení jednotlivých kompetencí mezi hlavními zúčastněnými stranami a úloze, jaká ve vztahu k této politické oblasti přísluší vládě.

Klíčová politická sdělení

Politickou prioritou se musí stát **vzdělávání dospělých na pracovišti, které odpovídá požadavkům jednotlivců, zaměstnavatelů i společnosti**. K tomu je zapotřebí:

- seriózní dlouhodobý závazek od všech zúčastněných stran,
- systémy spravedlivého financování, které jsou dlouhodobě udržitelné,
- efektivní koordinace mezi zainteresovanými stranami,
- efektivní systémy pro přizpůsobení opatření proměňujícím se potřebám trhu práce...
- ... a potřebám dospělých účastníků vzdělávání,
- příslušné mechanismy pro zajištění kvality a
- jasné mechanismy řízení včetně pravidelného monitorování a hodnocení.

Doplňkové zdroje

[Promoting adult learning in the workplace – Final report of the ET 2020 Working Group 2016-2018 on Adult Learning \(Podpora vzdělávání dospělých na pracovišti – závěrečná zpráva pracovní skupiny ET 2020 pro vzdělávání dospělých na období 2016–2018\)](#)

PRACOVNÍ SKUPINA PRO DIGITÁLNÍ DOVEDNOSTI A KOMPETENCE

Úkolem této pracovní skupiny je prozkoumat rozvoj digitálních dovedností a kompetencí na všech úrovních i ve všech fázích vzdělávání a zaměřit se přitom na možnosti a problémy používání digitálních technologií ve vzdělávacím procesu.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- digitální pedagogika,
- celostní přístup k digitalizaci v oblasti vzdělávání,
- odborná příprava učitelů na digitální vzdělávání a digitální kompetence učitelů.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- **klíčová sdělení**, jež vznikla po každé činnosti vzájemného učení zaměřené na konkrétní téma,
- první diskuse o pojetí nástroje **SELFIE** (nástroj sebehodnocení určený školám používajícím digitální technologie, jehož zkušební provoz byl spuštěn v roce 2017 a jenž má být na podzim roku 2018 zaveden ve všech členských státech),
- podklady pro přípravu **akčního plánu digitálního vzdělávání**, jež zahájila Evropská komise v lednu 2018,
- pracovní skupina zásadním způsobem přispěla ke vzniku **rámcu digitálních kompetencí pro pedagogy (DigCompEdu)**, jenž objasňuje, v čem spočívají digitální kompetence pedagogů,
- práci pracovní skupiny byla inspirována konference s názvem **„Vzděláváním ke kreativě: od digitálních konzumentů k digitálním tvůrcům“**, která byla v dubnu 2018 uspořádána při bulharském předsednictví Rady Evropské unie v Sofii.

Konkrétně

Prosazování digitální pedagogiky

V souvislosti s tím, že na poli vzdělávání ve stále větší míře dochází k digitalizaci a k zařazování digitálních nástrojů, je velmi důležité spíše než prosté využívání digitálních nástrojů ve výuce prosazovat **digitální pedagogiku**. Úspěšné strategie se neomezují pouze na úroveň digitálního vybavení, ale **soustředují se na zlepšení vzdělávacího procesu a výsledků učení**. Hlavním faktorem výběru digitálních technologií a nástrojů by měly být učební cíle a priority. Úspěšné strategie zejména poukazují na smysluplné využívání digitálních technologií, na něž se pohlíží jako na prostředky inovace a podpory kvalitního vzdělávání.

Klíčová politická sdělení

- Používáním digitálních zařízení by se mělo podpořit **učení založené na spolupráci, vzájemné učení a vzájemná zpětná vazba a měly by se posílit**

dovednosti v oblasti mezilidských vztahů a sociální dovednosti ve virtuálním prostředí.

- Je třeba **pokračovat ve sledování dopadů digitalizace** na zkušenosti získané při studiu či výsledky učení, k čemuž mohou posloužit například průzkumy mezi studenty.
- Digitální hodnocení by nemělo být považováno pouze za nástroj umožňující připravit hodnocení a udělit známky při současné úspoře nákladů a času, ale za způsob, jak se z učebních plánů zaměřených na předávání vědomostí přeorientovat na **učební plány zaměřené na rozvoj schopností**. Digitální hodnocení nabízí velké možnosti, pokud jde o individualizaci a flexibilitu hodnocení, jakož i velký prostor pro formativní hodnocení.
- Účinné digitální zdroje a elektronické učebnice přesahují tradiční formát učebnic v tom smyslu, že umožňují interaktivní a individualizované učení a současně i **individualizaci a dělení** výuky. Otevřené vzdělávací zdroje a bezplatné zdroje poskytují snadný přístup k materiálům studentům ze všech socioekonomických zázemí.
- **Analytika učení** nabízí obrovské možnosti, jak zlepšit kvalitu výuky a učení.

Prosazování **celostního** přístupu **se zapojením většího počtu zúčastněných stran**

Na schůzkách pracovní skupiny byl za hybnou sílu rozvoje digitálního vzdělávání označen **celostní přístup se zapojením většího počtu zúčastněných stran**. Důležitá je **úzká spolupráce všech zapojených stran** na institucionální úrovni, tedy zapojení vedoucích pracovníků škol, učitelů i studentů do vytváření digitálně vybavené instituce. Velmi důležitá je rovněž taková spolupráce na strukturální úrovni, kde spolupráce tvůrců politik, místních i regionálních orgánů, soukromého sektoru a nevládních organizací přináší výhody celé společnosti. Partnerství většího počtu zúčastněných stran mohou být velmi úspěšná, jelikož různí partneři mohou nabídnout své dovednosti, zkušenosti a znalosti, a vytvořit tak „partnerský ekosystém“.

Klíčová politická sdělení

- Je zásadní, aby na institucionální úrovni panoval celostní **přístup** k používání digitálních technologií a rozvoji digitálních dovedností a kompetencí, který je **jednotný v celé instituci**. Aby jakákoli instituce byla schopna vyrovnat se s digitální transformací a dosáhnout skutečné, smysluplné digitalizace, je opravdu zapotřebí podpory a angažovanosti vedoucích pracovníků škol, učitelů i studentů.
- Osvědčené postupy začleňování digitálních zařízení do vzdělávání často vznikají spojením přístupu **„shora dolů“** a **„zdola nahoru“**, kdy se do tohoto procesu zapojí všechny dotčené subjekty – orgány odpovědné za oblast vzdělávání, učitelé, vedoucí pracovníci škol, rodiče i studenti – již v časných fázích.
- Nanejvýš důležitá je spolupráce mezi **formálním a neformálním** vzděláváním a podpora užších vztahů mezi nimi přináší výhody pro oba tyto typy vzdělávání. Hranice mezi nimi nejsou jasně dané. Názorným příkladem jsou kurzy kódování a informatického myšlení, které jsou často organizovány zčásti organizacemi formálního a zčásti neformálního vzdělávání, a tak reagují na potřeby a zájmy studentů a žáků jak ve školách, tak v rámci mimoškolních aktivit.
- Pokud se odstraní nedostatky v digitálních dovednostech a zvýší se úroveň digitálních kompetencí, má to přínos pro celou společnost. Je k tomu zapotřebí **ekosystému partnerství** subjektů působících ve formálním i neformálním vzdělávání, vlád, průmyslu, občanské společnosti a místních komunitních skupin.
- **Spolupráce s průmyslem** se týká jak příležitostí, tak problematických otázek. Je pravda, že průmysl dodává materiály a obsahovou náplň, avšak obchodní praktiky, jako je například propagace značky, do vzdělávání nepatří a neměly by

- být přehlíženy. Spolupráce s průmyslem může mít rovněž podobu například odborného vedení či stáží.
- Zapojení všech zúčastněných stran se nicméně stále jeví **problematickým** a v tomto směru je třeba dále pracovat.

Význam odborné přípravy učitelů

Odborná příprava učitelů představuje pro tuto skupinu v souvislosti s digitálními dovednostmi a kompetencemi nedílné, důležité téma. Učitelé jsou klíčovými hybateli pedagogických změn a je přirozené soustředit se právě na ně, i pokud se zabýváme výukou, v níž se využívají technologie. Učitelům se musí dostat podpory a odborné přípravy, pokud jde o příležitosti a problematické otázky, jež s sebou přinášejí smysluplné začlenění digitálních technologií do výuky a učení. Odborná příprava učitelů se musí zaměřovat jak na digitální pedagogiku, tak na konkrétní digitální kompetence.

Klíčová politická sdělení

- Učitelé by měli být podporováni v rozvoji digitálních kompetencí v průběhu **počátečního odborného vzdělávání i dalšího profesního rozvoje**.
- Nedílnou součástí odborné přípravy učitelů musí být **digitální nástroje a nové pedagogické postupy**. Inovativní postupy by se měly šířit a prosazovat tam, kde hromadné otevřené on-line kurzy, elektronické učení a kombinované modely učení poskytují dobrou příležitost, jak zajistit trvalý profesní rozvoj.
- Orgány a instituce musí dávat přednost **pružným přístupům** k odborné přípravě učitelů, které nenabízejí univerzální řešení, ale umožňují přizpůsobit se konkrétním podmínkám a oboru.
- Přestože většina učitelů je přístupná učení se a zdokonalování svých dovedností, může se zavedení odborné přípravy koncipované shora dolů setkat s nevolí. Proto jsou **vzájemné učení, sdílení osvědčených postupů a tvorba sítí** účinnými nástroji, kterými lze prosazovat snadno dostupnou formu odborné přípravy a rozšiřování dovedností, jakož i posilovat postavení.

Doplňkové zdroje

Digitální kompetence pro pedagogy: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>

Akční plán digitálního vzdělávání: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2018%3A22%3AFIN>

PRACOVNÍ SKUPINA PRO PROSAZOVÁNÍ OBČANSTVÍ A SPOLEČNÝCH HODNOT SVOBODY, TOLERANCE A NEDISKRIMINACE V PROCESU VZDĚLÁVÁNÍ

Úkolem této pracovní skupiny je podporovat vzájemné učení a usnadňovat výměnu osvědčených postupů, jež se týkají těchto čtyř oblastí spadajících do oblasti působnosti pařížského prohlášení:

1. prohlubovat **kritické myšlení a mediální gramotnost**, aby se tak rozvíjela odolnost vůči veškerým formám diskriminace a indoktrinace;
2. zajistit, aby děti a mladí lidé získali **sociální a občanské kompetence**;
3. **podporovat vzdělávání znevýhodněných dětí** a mladých lidí a bojovat proti diskriminaci;
4. **prosazovat mezikulturní dialog pomocí všech forem učení**.

Pracovní skupina se zabývá těmito klíčovými tématy:

- posilování mediální gramotnosti a kritického myšlení, aby se zabránilo násilné radikalizaci,
- politiky na podporu sociálních a občanských kompetencí,
- inkluzivní vzdělávání jako nejúčinnější prostředek proti sociálnímu vyloučení v současné rozmanité společnosti,
- boj proti diskriminaci a segregaci ve vzdělávání a jejich vymýcení,
- mezikulturní dialog jako nástroj řešení problematiky migrace, uprchlíků a žadatelů o azyl v oblasti vzdělávání.

Mezi hlavní výsledky této pracovní skupiny patří:

- **Online přehled osvědčených postupů vzdělávání a odborné přípravy** poskytuje tvůrcům politik, odborníkům z praxe i dalším zúčastněným stranám z oblasti vzdělávání přehled inovativních, inspirativních a úspěšných postupů z celé Evropy, jež spadají do oblastí uvedených v pařížském prohlášení.
- **Prvky politického rámce** poskytují konkrétní a praktická doporučení, jež mají tvůrcům politik a odborníkům z praxe pomoci přezkoumat systémy vzdělávání a odborné přípravy s cílem dosáhnout větší spravedlnosti a inkluze řešením potřeb všech účastníků vzdělávání, prosazováním chápání společných evropských hodnot a ztotožnění se s nimi a podporou získávání sociálních a občanských kompetencí. Prvky jsou rozděleny do šesti politických oblastí a příslušný dokument obsahuje také přílohu se slovníčkem pojmů.
- Na základě práce a výstupů této pracovní skupiny vzniklo **doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce**⁷. Jsou v něm uvedeny způsoby, jak může vzdělávání pomoci

⁷ Doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce – COM (2018/C 195/01).

mladým lidem pochopit společné hodnoty stanovené v článku 2 Smlouvy o Evropské unii a těchto hodnot se držet. Smyslem tohoto doporučení je podporovat kvalitní vzdělávání dostupné všem žákům a evropský rozměr ve výuce, jehož prosazování mimo jiné spočívá v seznamování dětí s jednotou a sociální, kulturní i historickou rozmanitostí Unie a jejích členských států.

Konkrétně

Snaha o inkluzivní vzdělávání

V mnoha evropských zemích v posledních několika letech došlo k nárůstu nacionalismu, populismu a xenofobie. Za těchto okolností je stále důležitějším a současně složitým úkolem zajistit, aby se všechny děti a mladí lidé stali odpovědnými, nezaujatými a aktivními členy rozmanité společnosti. Již více než dva roky pracovní skupina shromažďuje a sdílí osvědčené postupy, které by zajistily inkluzivnější vzdělávací prostředí, a za tímto účelem se zabývá například těmito otázkami: Jak máme učitele připravit na úlohu moderátora otevřených a někdy i kontroverzních diskuzí ve třídě? Jak máme zapojit rodiče a navázat kontakt s občanskou společností, abychom vytvořili celoškolský přístup? Jak máme zlepšit mediální gramotnost a kritické myšlení v zájmu boje proti dezinformacím a podpory mezikulturního porozumění?

Klíčová politická sdělení

- Aby se **účastníci vzdělávání mohli snadněji stát odpovědnými a aktivními občany**, měl by se v cílech a obsahu učení klást důraz na získání sociálních, občanských a mezikulturních kompetencí⁸ i na prohloubení chápání společných evropských hodnot a ztotožnění se s nimi.
- **Je nezbytné podporovat rozvoj klíčových kompetencí učitelů** včetně: povědomí o významu společných hodnot a o tom, jak je předávat; uplatňování inkluzivních pedagogických přístupů; rozpoznávání stereotypů a diskriminace a předcházení jim; zvyšování kulturního povědomí; řešení kontroverzních otázek; výuky vyučovacího jazyka jako cizího jazyka; využívání nových médií k podpoře inkluze; rozvoje sociálních a občanských kompetencí; účinné integrace nově příchozích migrantů či uprchlíků; pomoci účastníkům vzdělávání se zvláštními vzdělávacími potřebami.
- Je zásadní, aby se **ve školách rozvíjela kultura inkluze**, v níž je na základě demokratických hodnot a důvěry oceňována rozmanitost, rozvíjeno nadání všech účastníků vzdělávání a posilován pocit příslušnosti ke školní komunitě.
- **Vzdělávací instituce by se měly stát nedílnou součástí místního společenství** a měly by se podílet na podpoře užší spolupráce s občanskou společností, mládežnickými organizacemi, místními orgány a podnikatelským sektorem. To vyžaduje jasnou strategii a vhodný prováděcí mechanismus vyvinuté na místní úrovni, přičemž se zvláštní pozornost musí věnovat navázání kontaktu s rodinami ze všech komunit.
- **Mechanismy financování by měly zahrnovat mechanismy náhrad a pobídek na posílení spravedlnosti** a na odměny za přidanou hodnotu ze strany pedagogů. Stejně důležité jako úroveň financování je i účinné využívání finančních prostředků.

⁸ Tyto kompetence jsou uvedeny v doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, jež je dostupné na adrese: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:395443f6-fb6d-11e7-b8f5-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF

Doplňkové zdroje

[Doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce](#)